

Anita Szymańska

Uniwersytet Gdański

ODDZIAŁYWANIE BEZPOŚREDNICH INSTRUMENTÓW POLITYKI RYNKU PRACY NA POZIOM BEZROBOCIA W KRAJACH OECD

1. Wstęp

Rozważania koncentrujące się wokół systemów zasiłków dla bezrobotnych, praktykowanych w poszczególnych krajach OECD, szczególnie istotne są z punktu widzenia oddziaływania tych systemów na poziom bezrobocia. Ustalenie, czy i w jakim stopniu system zasiłków dla bezrobotnych wpływa na poziom bezrobocia i na ile jest on istotny, stanowić może jedną z głównych przesłanek w zakresie kształtowania polityki rynku pracy.

Główna hipoteza badawcza opiera się na założeniu, że system zasiłków dla bezrobotnych w istotny sposób wpływa na poziom bezrobocia. Pomocnicza hipoteza badawcza zakłada, iż wpływ systemu zasiłków dla bezrobotnych na poziom bezrobocia jest mocno uwarunkowany zakresem stosowania aktywnych instrumentów polityki rynku pracy, takich jak np.: szkolenia dla bezrobotnych, prace interwencyjne, roboty publiczne, pomoc w zakładaniu własnej działalności gospodarczej itp. Jeśli stosunkowo „hojnemu” systemowi zasiłków dla bezrobotnych towarzyszą stosunkowo wysokie wydatki na aktywizowanie bezrobotnych, wówczas poziom bezrobocia może być znacznie niższy niż wówczas, gdy większość środków na politykę rynku pracy przeznaczona jest na finansowanie jedynie pasywnej pomocy dla bezrobotnych – w postaci zasiłków.

2. Charakterystyka bezpośrednich instrumentów polityki rynku pracy

Polityka rynku pracy prowadzona przez państwo w różnorodnych formach skierowana jest głównie na kwestie związane z ograniczaniem i łagodzeniem skutków bezrobocia. Jej celem jest bezpośrednie oddziaływanie na procesy zachodzące na ryn-

ku pracy. Polityka rynku pracy obejmuje wielokierunkowe działania realizowane za pomocą różnych środków. Środki te podzielić można na dwie podstawowe grupy:

- pasywne środki polityki rynku pracy, służące łagodzeniu negatywnych skutków bezrobocia i zabezpieczeniu socjalnemu bezrobotnych, wśród których najistotniejszą rolę odgrywa system zasiłków dla bezrobotnych, a dodatkowo zastosowanie znajdują środki skierowane na zmniejszenie podaży pracy (głównie w postaci zasiłków i świadczeń przedemerytalnych);
- aktywne środki polityki rynku pracy, skierowane na wzrost zatrudnienia i ochronę istniejących miejsc pracy, takie jak: pośrednictwo pracy, szkolenia zawodowe, prace interwencyjne, roboty publiczne, pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej itd.¹

Zasadnicza różnica pomiędzy pasywnymi i aktywnymi środkami polityki rynku pracy polega na tym, że środki pasywne mają przede wszystkim na celu zabezpieczenie socjalne osób bezrobotnych, natomiast aktywne powinny zwiększać szanse osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia.

System zasiłków dla bezrobotnych powinien spełniać jednocześnie **dwie funkcje: dochodową i motywacyjną**. Z jednej strony powinien zapewniać środki na utrzymanie niezbędnej konsumpcji, z drugiej zaś powinien motywować do poszukiwania pracy. Realizacja funkcji motywacyjnej wymaga ustalenia zasiłku na odpowiednim – w stosunku do poziomu obowiązujących na rynku stawek płac – poziomie. Wysokość otrzymywanego przez osobę bezrobotną zasiłku nie może być zbliżona do wysokości wynagrodzenia, jakie bezrobotny może otrzymać w przypadku podjęcia pracy, gdyż wówczas jego zainteresowanie podjęciem pracy może ulec znacznemu ograniczeniu. Osiągnięciu kompromisu między omawianymi funkcjami sprzyja ustalenie stosunkowo niskiego poziomu zasiłku (w porównaniu z wynagrodzeniem za pracę), stopniowe obniżanie zasiłku w okresie jego pobierania, ograniczenie okresu pobierania zasiłku. Wszystkie te działania powinny być dostosowane do ogólnej sytuacji na rynku pracy oraz do charakteru bezrobocia. W przypadku niewielkiej skali zjawiska bezrobocia i stosunkowo krótkiego przeciętnego okresu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych, wówczas, gdy bezrobocie ma charakter w głównej mierze frykcyjny, na pierwszy plan wysuwa się funkcja motywacyjna zasiłku. W przypadku niekorzystnej sytuacji na rynku pracy powodującej nasilanie się zjawiska bezrobocia długookresowego, głównie o charakterze strukturalnym i cyklicznym, uzasadnione jest realizowanie funkcji dochodowej systemu zasiłków dla bezrobotnych².

Pasywne środki z założenia nie kreują miejsc pracy ani nie ułatwiają dostępu do nich. W przeciwieństwie do takiego założenia **aktywne środki polityki** rynku pracy powinny przede wszystkim istotnie zwiększać szanse bezrobotnych na zatrudnienie.

¹ I. Lichniak, *Zmiany na rynku pracy w Polsce w okresie transformacji*, Instytut Funkcjonowania Gospodarki Narodowej, SGH, Warszawa 1995, Monografie i Opracowania, nr 401, s. 115-116.

² J. Unolt, *Ekonomiczne problemy rynku pracy*, Interart, Warszawa 1996, s. 58-59.

Wśród najistotniejszych funkcji tych środków wymienić należy: **funkcję aktywizującą osoby bezrobotne oraz funkcję zmniejszania strukturalnych niedopasowań na rynku pracy**³.

W przypadku realizacji pierwszej funkcji zastosowanie znajdują aktywne programy polegające głównie na robotach publicznych, pracach interwencyjnych, pożyczkach dla bezrobotnych i dla zakładów pracy. Działania te mają na celu przede wszystkim zahamowanie deprecjacji kwalifikacji i umiejętności osób bezrobotnych oraz podtrzymywanie wśród nich aktywności zawodowej. We współczesnej gospodarce rynkowej, charakteryzującej się dużą dynamiką zmian, szczególnie istotne staje się realizowanie funkcji zmniejszania niedopasowań strukturalnych na rynku pracy. Niedopasowania te występują najczęściej wskutek opóźnień w dostosowywaniu się podaży pracy do zmieniających się oczekiwań pracodawców. Rozbieżności w strukturze podaży pracy i popytu na pracę zazwyczaj dotyczą kwalifikacji, kompetencji, umiejętności pracowniczych, a nawet (coraz częściej) oczekiwanych przez pracodawców cech charakteru i postaw wobec wykonywanej pracy. Innym istotnym kryterium niedostosowań strukturalnych na rynku pracy jest kryterium geograficzne (przestrzenne). Na skutek ograniczonej mobilności przestrzennej osoby poszukujące pracy nie są w stanie przemieścić się ze swojego miejsca zamieszkania do rejonów, gdzie występują (odpowiednie dla nich) wolne miejsca pracy.

W przypadku realizacji funkcji zmniejszania strukturalnych niedopasowań na rynku pracy najistotniejszą rolę odgrywają szkolenia zawodowe mające na celu podnoszenie kwalifikacji, nabywanie przez osoby bezrobotne nowych kompetencji i umiejętności. Ważne jest, aby kierunki tych szkoleń były dostosowywane do aktualnych potrzeb rynku pracy.

Aktywne programy zwalczania bezrobocia przynoszą wymierne korzyści w postaci ograniczania liczby bezrobotnych oraz zwiększania dynamiki samego zasobu bezrobocia. Odminną kwestią jest, na ile korzyści te są współmierne do poniesionych nakładów, jednakże efektywność aktywnych środków jest zdecydowanie wyższa niż środków pasywnych, które nierzadko mogą prowadzić do wzrostu bezrobocia. Problem polega na tym, że wydatki na środki pasywne zazwyczaj dominują w ogólnych wydatkach. Wysoki poziom bezrobocia generuje wysokie zapotrzebowanie na środki pasywne, ograniczając tym samym środki przeznaczane na formy aktywne, w rezultacie czego zjawisko bezrobocia może się jeszcze bardziej pogłębiać⁴.

³ E. Kwiatkowski, *Teoretyczne i metodologiczne problemy aktywnej polityki państwa na rynku pracy*, [w:] *Przepływy siły roboczej a efekty aktywnej polityki państwa na rynku pracy w Polsce*, red. E. Kwiatkowski, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1998, s. 8-9.

⁴ H. Zarychta, *Pasywna polityka rynku pracy w Polsce w latach 1990-1996*, [w:] E. Kryńska, E. Kwiatkowski, H. Zarychta, *Polityka państwa na rynku pracy w Polsce w latach dziewięćdziesiątych*, raporty IPiSS, zeszyt nr 12, Warszawa 1998, s. 127.

3. Badania dotyczące zależności pomiędzy polityką rynku pracy a poziomem bezrobocia w krajach OECD

W światowej literaturze ekonomicznej zależności pomiędzy poziomem bezrobocia a modelem stosowanej polityki rynku pracy są przedmiotem szczególnego zainteresowania od początku lat 90. ubiegłego stulecia. Autorzy rozlicznych badań poddają weryfikacji empirycznej wysunięte tezy dotyczące omawianej zależności. Wyniki badań w istotny sposób zdeterminowane są dostępnością odpowiednich mierników dotyczących aktywnych i pasywnych środków polityki rynku pracy oraz zastosowaną w badaniach metodą. Najczęściej w badaniach wykorzystuje się trzy zmienne: stopę zastąpienia (*replacement rate*), wskaźnik dotyczący długości pobierania zasiłku dla bezrobotnych oraz wskaźnik dotyczący wysokości środków przeznaczanych na aktywne programy walki z bezrobociem.

Stopa zastąpienia jest to wskaźnik obliczany dla krajów OECD, określa on, w jakiej proporcji zasiłek otrzymywany przez bezrobotnego zastępuje spodziewany (możliwy do uzyskania) dochód z pracy. Stopa zastąpienia obliczana jest w kilkunastu wariantach uwzględniających różne okresy pozostawania bez pracy, różne sytuacje rodzinne oraz różne poziomy spodziewanych dochodów z pracy. Najczęściej wykorzystywany miernik to *average unemployment replacement rate* będący średnią mierników szczegółowych⁵.

Wskaźnik dotyczący długości pobierania zasiłku dla bezrobotnych jest stosunkowo trudny do obliczenia w formie, która stanowiłaby podstawę do porównań międzynarodowych. Najczęściej stosuje się wskaźnik określający w miesiącach (niekiedy w tygodniach) maksymalny, przewidziany przepisami, okres pobierania zasiłku z tytułu bezrobocia.

Wskaźnik dotyczący wysokości środków przeznaczanych na aktywne programy walki z bezrobociem obliczany jest jako stosunek publicznych wydatków przeznaczanych na aktywne formy walki z bezrobociem do wartości PKB w danym kraju w danym roku. W celu uzyskania porównywalności pomiędzy poszczególnymi krajami oblicza się wskaźnik ALMPs (*Active Labour Market Programmes*) będący ilorzem wydatków przeznaczanych na aktywne środki walki z bezrobociem przypadających na jednego bezrobotnego i wskaźnika PKB *per capita*⁶.

4. System zasiłków dla bezrobotnych a poziom bezrobocia

Wykorzystując wskaźniki dotyczące pasywnych środków polityki rynku pracy oraz wskaźniki dotyczące przeciętnej i długookresowej stopy bezrobocia autorzy

⁵ J.P. Martin, *Measures of Replacement Rates for the Purpose of International Comparisons: a note*, „OECD Economic Studies”, no 26, 1996/1, s. 100-105.

⁶ S. Scarpetta, *Assessing The Role Of Labour Market Policies And Institutional Settings On Unemployment: A Cross-Country Study*, „OECD Economic Studies”, no 26, 1996/1, s. 79.

badania poszukują prawidłowości dotyczących oddziaływania systemu zasiłków dla bezrobotnych na zjawisko bezrobocia. Badania te prowadzą zazwyczaj do wniosku, że poziom i przysługujący okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych jest pozytywnie skorelowany z wysokością i przeciętną długością trwania bezrobocia⁷. Im wyższy poziom zasiłków i dłuższy okres ich pobierania, tym większe natężenie bezrobocia i dłuższy przeciętny okres jego trwania. Hojny system zasiłków dla bezrobotnych może powodować wzrost bezrobocia co najmniej z dwóch powodów. Po pierwsze, zmniejsza obawy związane z ewentualną utratą pracy, skutkiem czego jest zwiększenie presji ze strony pracowników (reprezentowanych np. przez związki zawodowe) na wzrost płac. Po drugie, zmniejsza wśród bezrobotnych skłonność do poszukiwania pracy, ich oczekiwania w stosunku do warunków oferty pracy wzrastają⁸. Zniechęcenie bezrobotnych do poszukiwania pracy jest tym większe, im mniej atrakcyjne, w stosunku do wysokości otrzymywanego zasiłku, jest potencjalnie możliwe do uzyskania wynagrodzenie. W ten sposób powiększa się zjawisko pułapki bezrobocia (*unemployment trap*), zaniechanie poszukiwań pracy wydłuża okres bezrobocia, a tym samym wydatnie zmniejsza szanse bezrobotnych na znalezienie pracy⁹. Zarówno wysoka stopa zastąpienia, jak i długi okres prawa do pobierania zasiłku, jak wykazuje w swoich badaniach m.in. Nickell, generują wzrost bezrobocia i wydłużają czas jego trwania¹⁰.

Tabela 1 prezentuje wartości przeciętnej stopy zastąpienia, stopy bezrobocia i stopy bezrobocia długookresowego w wybranych krajach OECD w 2005 r. Analizując dane przedstawione w tabeli, stwierdzić należy, iż poziom stopy zastąpienia jest dość istotnie zróżnicowany pomiędzy krajami OECD. Kraje anglojęzyczne: Kanada, Wielka Brytania, Stany Zjednoczone, Australia czy w mniejszym stopniu Nowa Zelandia charakteryzują się znacznie mniej hojnymi systemami zasiłków dla bezrobotnych, niż ma to miejsce w takich krajach europejskich, jak: Dania, Belgia, Portugalia, Francja, Hiszpania czy Holandia. Warto nadmienić, że w ciągu ostatnich kilku dekad obserwuje się systematyczny wzrost wartości stopy zastąpienia, szczególnie w krajach kontynentalnej Europy¹¹.

Obliczone na podstawie danych z tab. 1 wskaźniki korelacji liniowej Pearsona wskazują na brak występowania zależności pomiędzy stopą zastąpienia a przecięt-

⁷ T. Boeri, R. Layard, S. Nickell, *Welfare-to-work and the Fight against Long-term Unemployment*, Department for Education and Employment, Research Report, no 206, U.K. 2001, s. 9.

⁸ S. Nickell, *Unemployment and Labor Market Rigidities: Europe versus North America*, „The Journal of Economic Perspectives” 1997 vol. 11, no 3, s. 66-72

⁹ T. Boeri, J. van Ours, *The Economics of Imperfect Labor Markets*, Princeton University Press, Princeton and Oxford 2008, s. 372.

¹⁰ Szczegółowe zestawienie wyników analiz poszczególnych autorów na temat wpływu zasiłków dla bezrobotnych na poziom bezrobocia przedstawiono w: *General Policies to Improve Employment Opportunities for All*, [w:] *Boosting Jobs and Incomes*, OECD Employment Outlook 2006, rozdział 3, s. 61.

¹¹ *General Policies to Improve Employment Opportunities for All*, [w:] *Boosting Jobs and Incomes*, OECD Employment Outlook 2006, rozdz. 3, s. 58.

ną stopą bezrobocia (wartość wskaźnika 0,02) oraz na stosunkowo słabą korelację dodatnią pomiędzy stopą zastąpienia a stopą bezrobocia długookresowego (wartość wskaźnika 0,33).

Tabela 1. Wartości stopy zastąpienia, przeciętnej stopy bezrobocia oraz stopy bezrobocia długookresowego dla wybranych krajów OECD w roku 2005

Kraj	Stopa zastąpienia	Stopa bezrobocia	Stopa bezrobocia długookresowego
Australia	22	5,1	17,7
Austria	32	5,2	25,3
Belgia	41	8,4	51,6
Kanada	12	6,8	9,6
Dania	49	4,8	25,9
Finlandia	35	8,4	24,9
Francja	39	9,3	41,4
Niemcy	24	10,6	54,1
Grecja	13	9,9	53,7
Irlandia	34	4,4	34,3
Włochy	33	7,7	52,2
Holandia	35	4,7	40,1
Nowa Zelandia	26	3,7	9,4
Norwegia	34	4,6	9,5
Portugalia	40	7,7	48,6
Hiszpania	36	9,2	32,6
Szwecja	24	7,3	13,0
Szwajcaria	33	4,4	39,0
Wielka Brytania	12	4,8	22,4
Stany Zjednoczone	13	5,1	11,8

Źródło: <http://stats.oecd.org>.

Wyniki korelacji potwierdzają tezę, iż system zasiłków dla bezrobotnych może przyczyniać się do wydłużania okresu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych. Oczywiście istotne jest włączenie do analizy również informacji na temat przysługujących okresów pobierania zasiłku, dostępności świadczeń dla bezrobotnych (jaki muszą spełnić warunki, aby zasiłek otrzymać), restrykcyjności systemu (w jakich wypadkach bezrobotni tracą prawo do zasiłku itp.). Problem polega na tym, że w większości są to dane o charakterze jakościowym i przeprowadzenie analizy w tym zakresie jest stosunkowo trudne, a niekiedy niemożliwe ze względu na brak odpowiednich mierników. W przypadku informacji na temat przysługujących okresów pobierania zasiłku można dokonywać porównań międzynarodowych, biorąc

pod uwagę maksymalny okres, przewidziany prawem, pobierania zasiłku przez bezrobotnego, jednakże w wielu krajach system ten jest wysoce zróżnicowany i okresy pobierania zasiłku uzależnia się od dodatkowych czynników, takich jak staż pracy, wiek bezrobotnego, stopa bezrobocia na danym rynku lokalnym czy regulacje lokalne (np. w Stanach Zjednoczonych obowiązują odrębne regulacje dla poszczególnych stanów).

5. Wpływ aktywnych środków polityki rynku pracy na poziom bezrobocia

Negatywny wpływ rozbudowanego systemu zasiłków dla bezrobotnych na poziom i długość trwania bezrobocia może być częściowo zniwelowany przez sprawnie działający system aktywnej polityki rynku pracy. Przede wszystkim angażowanie bezrobotnych w aktywne programy rynku pracy, takie jak: szkolenia zawodowe, roboty publiczne czy praca subsydiowana, może stanowić mechanizm testujący rzeczywistą chęć osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz aktywnego jej poszukiwania. Dodatkowym mechanizmem zapobiegającym nadużywaniu systemu zasiłków dla bezrobotnych mogą być sankcje polegające na ograniczeniu dostępu do tego systemu dla osób, które nie chcą angażować się w aktywne programy polityki rynku pracy.

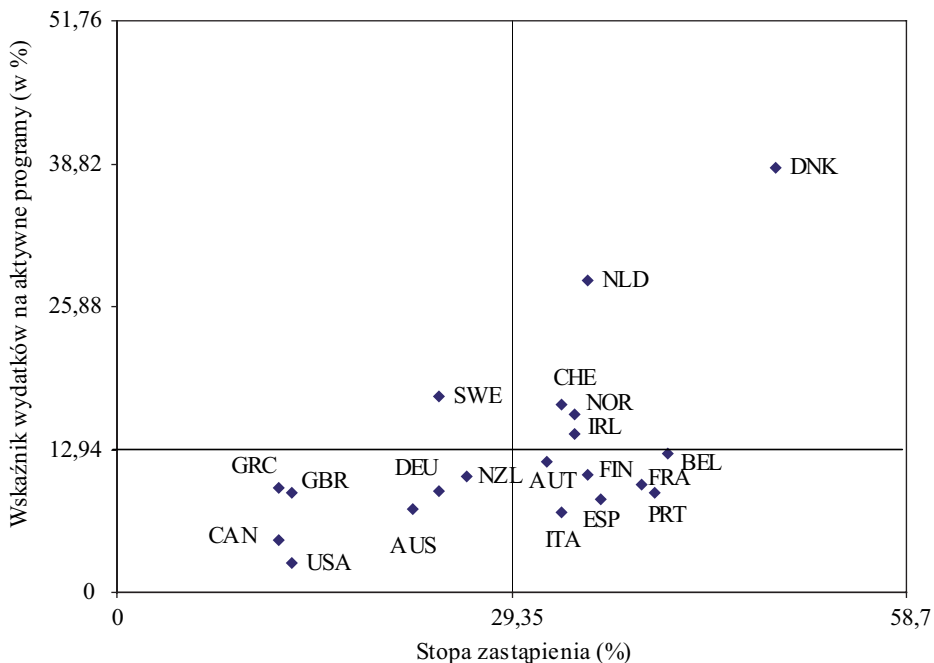
W krajach OECD zazwyczaj obserwuje się pozytywną korelację pomiędzy poziomem zasiłków dla bezrobotnych i wielkością wydatków na aktywne programy zwalczania bezrobocia. Hojnym zasiłkiem dla bezrobotnych towarzyszą na ogół wysokie wydatki na aktywną politykę¹². Interesujące jest jednakże, czy tego rodzaju korelacja również pozytywnie wpływa na sam poziom bezrobocia.

Rysunek 1 przedstawia wartości stopy zastąpienia skojarzone ze wskaźnikiem wysokości środków przeznaczanych na aktywne programy walki z bezrobociem (obliczonym według formuły zdefiniowanej wcześniej). Na wykresie wyróżniono cztery główne grupy państw przy zastosowaniu średniej arytmetycznej dla podanych wskaźników. Dalszej analizie poddano trzy główne grupy państw, wyłączając jedną grupę (grupę pierwszą), w której znalazło się tylko jedno państwo (Szwecja). Na rysunku 2 przedstawiono przeciętna stopę bezrobocia w poszczególnych państwach z podziałem na omawiane grupy.

Analiza danych przedstawionych na rys. 1 i 2 pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- Grupa 2, w której znalazły się państwa o stosunkowo niskich wydatkach zarówno na pasywne, jak i na aktywne środki polityki rynku pracy, charakteryzuje się największym zróżnicowaniem przeciętnych stóp bezrobocia. Niemniej jednak wyraźnie można tu wyróżnić dwie podgrupy: państwa kontynentalnej Europy o wysokiej stopie bezrobocia: Grecja i Niemcy, oraz podgrupę państw angloję-

¹² Zob.: T. Boeri, J. van Ours, wyd. cyt., s. 272 i 283.



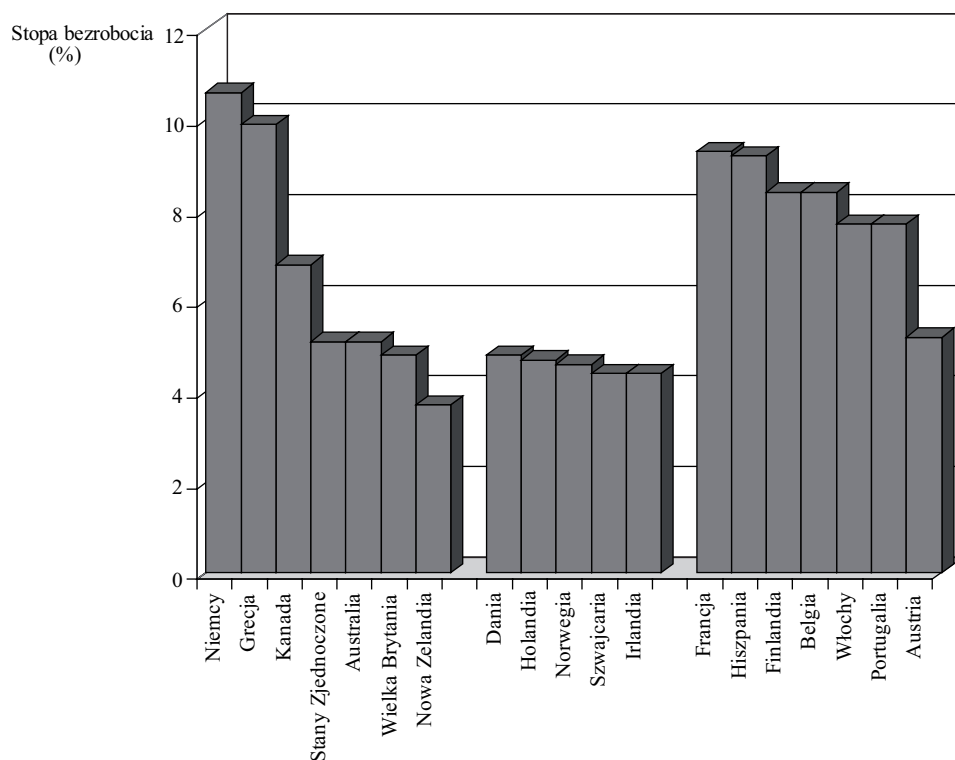
Rys. 1. Poziom stopy zastąpienia oraz wydatki na aktywne programy rynku pracy w krajach OECD w 2005 r.

Źródło: <http://stats.oecd.org>, obliczenia własne na podstawie danych OECD.

zycznych: Kanadę, Stany Zjednoczone, Australię, Wielką Brytanię i Nową Zelandię, gdzie notuje się niską stopę bezrobocia.

- Grupa 3, w której znalazły się państwa o stosunkowo wysokich wydatkach zarówno na pasywne, jak i na aktywne środki polityki rynku pracy, charakteryzuje się najniższymi wartościami stóp bezrobocia. Potwierdza to tezę, że jeśli rozbudowanemu systemowi zasiłków dla bezrobotnych towarzyszą duże wydatki na aktywne środki zwalczania bezrobocia, to polityka rynku pracy przynosi pozytywne efekty w postaci niskiego bezrobocia. Podkreślić należy jednak, że taki model polityki rynku pracy jest bardzo kosztowny i tylko nieliczne, bogate państwa mogą go z powodzeniem stosować¹³.

¹³ Dania przeznaczająca największe na świecie środki (w stosunku do PKB) na politykę rynku pracy. W 2004 r. (brak nowszych danych) wyniosły one 4,51% PKB, pozostałe państwa z tej grupy przeznaczają również wysokie kwoty na ten cel, w 2006 r. było to: 2,68% PKB w Holandii, 1,08% PKB w Norwegii, 1,42% PKB w Szwajcarii i 1,48% PKB w Irlandii. Dla porównania kraje stosujące rynkową koncepcję polityki rynku pracy (anglojęzyczne z grupy 2) wydały na pasywne i aktywne środki w 2006 r. odpowiednio: USA 0,38% PKB, Nowa Zelandia 0,72% PKB, Wielka Brytania 0,61% PKB, Kanada 0,9% PKB (źródło: OECD Employment Outlook 2008, s. 360-366).



Rys. 2. Stopa bezrobocia w krajach OECD w 2005 r.

Źródło: <http://stats.oecd.org>.

- Grupa 4 to państwa, w których stosunkowo wysokiej stopie zastąpienia towarzyszą niższe od przeciętnych wydatki na aktywne formy walki z bezrobociem. Znalazły się tu kraje kontynentalnej Europy, w których równocześnie odnotować można stosunkowo wysokie stopy bezrobocia.

Ostatecznie więc stwierdzić należy, że najbardziej efektywna polityka rynku pracy skutkująca stosunkowo niską stopą bezrobocia to koncepcja rynkowa zakładająca minimalną interwencję państwa w rynek pracy oraz koncepcja państwa opiekuńczego przeznaczającego wysokie środki finansowe na realizowanie polityki rynku pracy. Szczególnie skuteczna wydaje się koncepcja *flexicurity* stosowana głównie w Danii, łącząca stosunkowo wysoką elastyczność rynku pracy z wysokimi zabezpieczeniami ze strony państwa na wypadek bezrobocia¹⁴.

¹⁴ Więcej na temat koncepcji *flexicurity*: K. Madsen, *The Danish Model of „Flexicurity” – A Paradise with some Snakes*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Bruksela 2002; P. Auer, *Security in Labour Markets: Combining Flexibility with Security for Decent Work*, „Economic and Labour Market Papers”, no 12, International Labour Office, Genewa 2007.

6. Podsumowanie

Bezpośrednie instrumenty polityki rynku pracy w postaci systemu zasiłków dla bezrobotnych oraz aktywnych środków walki z bezrobociem mają istotny wpływ na sytuację na rynku pracy. Istotne są interakcje pomiędzy tymi dwoma instrumentami. Rozbudowany system zasiłków dla bezrobotnych może sprzyjać zwiększaniu poziomu bezrobocia oraz wydłużać przeciętny okres pozostawania bez pracy osób bezrobotnych. Efekt ten może zostać częściowo zniwelowany przez sprawnie działający system aktywnej polityki rynku pracy. Sprawnie działający system walki z bezrobociem przynosi, w niektórych krajach Europy, bardzo pozytywne rezultaty, jednakże pociąga za sobą bardzo wysokie koszty. Inny model rynku pracy, znajdujący zastosowanie w krajach anglosaskich, zakłada ograniczone działania w zakresie stosowania środków pomocy dla osób bezrobotnych. W krajach tych również można odnotować stosunkowo niską stopę bezrobocia, jednakże stwierdzenie, na ile sytuacja na rynku pracy jest w tym wypadku wynikiem oddziaływania bezpośredniej polityki rynku pracy, wymaga dalszych badań uwzględniających również inne zmienne, mające istotny wpływ na rynek pracy.

Literatura

- Auer P., *Security in labour markets: Combining Flexibility with Security for Decent Work*, „Economic and Labour Market Papers”, no 12, International Labour Office, Genewa 2007.
- Bassanini A., Duval R., *The Determinants of Unemployment Across OECD Countries: Reassessing the Role of Policies and Institutions*, „OECD Economic Studies”, no 42, 2006/1.
- Boeri T., Layard R., Nickel S., *Welfare-to-work and the Fight against Long-term Unemployment*, Department for Education and Employment, Research Report, no 206, U.K. 2001.
- Boeri T., van Ours J., *The Economics of Imperfect Labor Markets*, Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2008.
- Kwiatkowski E., *Teoretyczne i metodologiczne problemy aktywnej polityki państwa na rynku pracy*, [w:] *Przełomy sily roboczej a efekty aktywnej polityki państwa na rynku pracy w Polsce*, red. E. Kwiatkowski, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1998.
- Lichniak I., *Zmiany na rynku pracy w Polsce w okresie transformacji*, Instytut Funkcjonowania Gospodarki Narodowej, SGH, Warszawa 1995, Monografie i Opracowania nr 401.
- Madsen K., *The Danish Model of „Flexicurity” – A Paradise with some Snakes*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Bruksela 2002
- Martin J.P., *Measures of Replacement Rates for the Purpose of International Comparisons: A Note*, „OECD Economic Studies”, no 26, 1996/1
- Nickell S., *Unemployment and Labor Market Rigidities: Europe versus North America*, „The Journal of Economic Perspectives” 1997 vol. 11, no 3.
- OECD Employment Outlook 2006.
- OECD Employment Outlook 2008.
- Scarpetta S., *Assessing The Role Of Labour Market Policies And Institutional Settings On Unemployment: A Cross-Country Study*, „OECD Economic Studies”, no 26, 1996/1.

Unolt J., *Ekonomiczne problemy rynku pracy*, Interart, Warszawa 1996.

Zarychta H., *Pasywna polityka rynku pracy w Polsce w latach 1990-1996*, [w:] E. Kryńska, E. Kwiatkowski, H. Zarychta, *Polityka państwa na rynku pracy w Polsce w latach dziewięćdziesiątych*, Raporty IPiSS, zeszyt nr 12, Warszawa 1998.

THE INFLUENCE OF DIRECT MEASURES OF LABOUR MARKET POLICIES ON THE LEVEL OF UNEMPLOYMENT IN OECD COUNTRIES

Summary

Unemployment benefits provide protection against labour market risk, while active labour market policies prevent this protection from prolonging unemployment duration by reducing search incentives of beneficiaries. Thus the two institutions are complementary. The appropriate design of labour market policies can provide very good results for the labour market performance, especially may reduce the level of unemployment and its persistence.